Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία.
Θέματα διδακτικής και αξιολόγησης

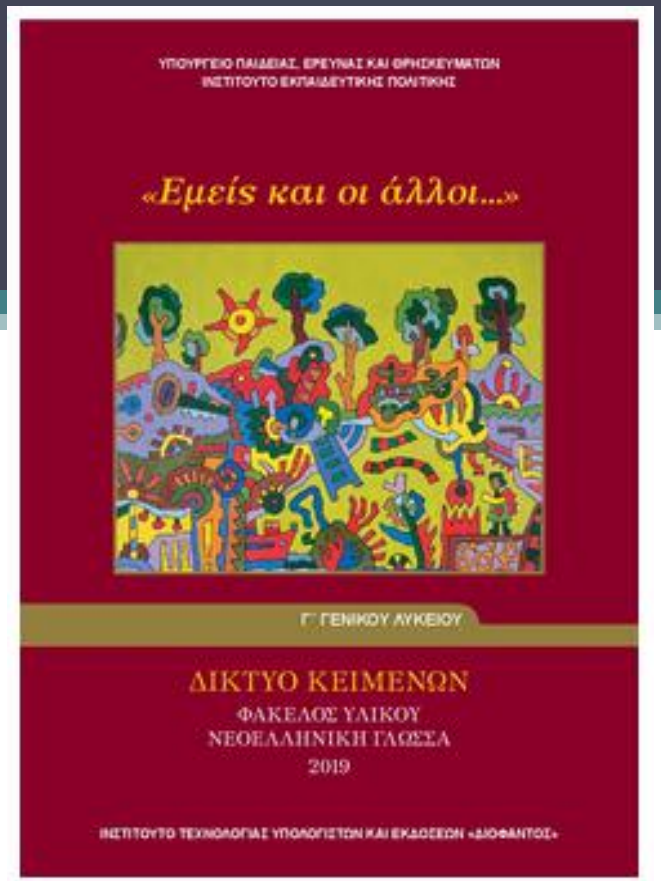

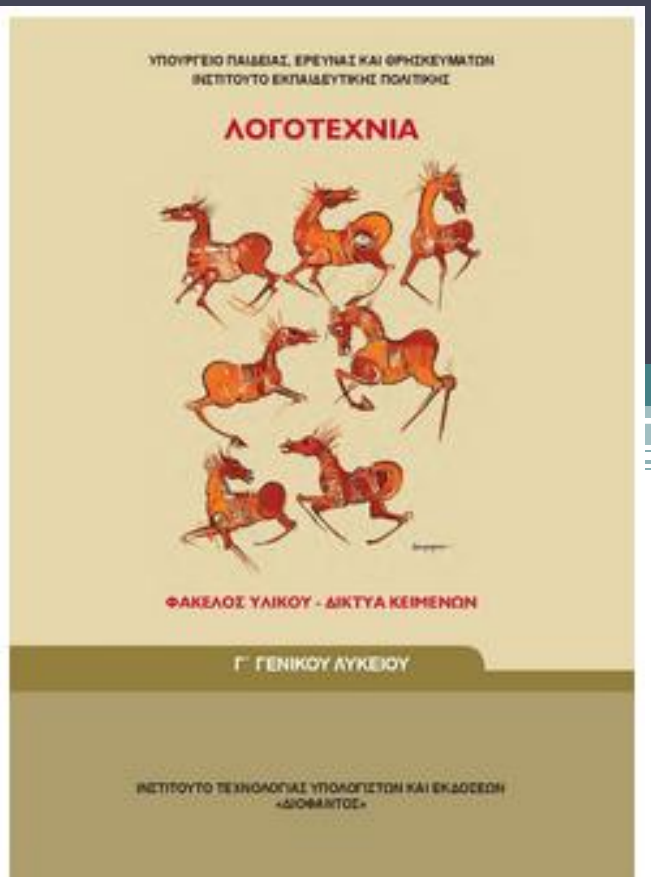

Χρ. Κουμπάρου
Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου

Κριτήρια επιλογής λογοτεχνικών κειμένων για διδασκαλία

Τα λογοτεχνικά κείμενα:

- Να έχουν λογοτεχνική αξία.
- Να παράγουν ερωτήματα, να «ερεθίζουν» τη σκέψη.
- Να «συνομιλούν».
- Σε ίση αναλογία τα πεζά με τα ποιητικά / τα των παλαιών με τα των σύγχρονων συγγραφέων / (και Ξένης Λογοτεχνίας).
- Πολλών ρευμάτων, ειδών, συγγραφέων. Κείμενα ποικίλα:
  - → Ειδολογικά
  - → Υφολογικά
  - → Ιδεολογικά.

M. Bakhtin
Διαλογικότητα
Δίκτυα κειμένων

π.χ. η σύνθεση του 1ου δικτύου:
17 κείμενα παλαιότερων και σύγχρονων συγγραφέων,
εκ των οποίων 8 πεζά, 9 ποιητικά, (3 Ξ.Λ.)

Κριτήρια επιλογής κειμένων για αξιολόγηση μαθητών/-τριών

- Μη διδαγμένα κείμενα (1 το Λογοτεχνικό από τα συνολικά 2-3)
  (Δεν απαιτείται θεματική συνάφεια των μη λογοτεχνικών κειμένων με το λογοτεχνικό.)
- Διαφορετικά μεταξύ τους ως προς το κειμενικό είδος
- Συναφή (τα μη Λογ.) με θεματικούς άξονες **Π.Σ. (;)** Ν.Ε.
- Έκταση κειμένων στις εξετάσεις: σύνολο «3 σελίδες» = ± 1000 λέξεις (± εισαγωγικό σημείωμα, χωρίς ερμηνευτικά σχόλια)

Στόχοι της αξιολόγησης

Οι μαθητές/-τριες:

- Να κατανοούν το περιεχόμενο.
- Να ερμηνεύουν και να αξιολογούν στάσεις, αξίες, ιδέες ... με στοιχεία των κειμένων.
- Να παράγουν ερμηνευτικό και κριτικό λόγο.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

ΔΙΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

Κριτήρια αποτίμησης της πληρότητας των απαντήσεων

α) Η ποιότητα (αλήθεια και ακρίβεια των δεδομένων),
β) Η ποσότητα (η επάρκεια των στοιχείων),
γ) Η συνάφεια του περιεχομένου με τον επικοινωνιακό στόχο και
δ) Η σαφήνεια σε επίπεδο έκφρασης και διατύπωσης του περιεχομένου.

Βλ. *Οδηγίες διδασκαλίας:*
Διαβαθμισμένα κριτήρια

Διαβαθμισμένα κριτήρια

Απαιτείται προσαρμογή του τρόπου αξιολόγησης.

Περίληψη και παραγωγή κριτικού λόγου

	ΠΕΡΙΛΗΨΗ		ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡ. ΛΟΓΟΥ		ΕΩΣ ΠΕΡΥΣΙ
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	7	47%	12	40%	**20 (50%)**
ΔΟΜΗ	5	33%	10	33%	**8 (20%)**
ΕΚΦΡΑΣΗ	3	20%	8	27%	**12 (30%)**
ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝ.	**15** / 100%		**30** / 100%		**40 (100%)**

Η ερμηνεία του λογοτεχνικού κειμένου

Η διαδικασία απόδοσης νοήματος στο κείμενο γίνεται με τη συνδρομή:

- Της κειμενικής κατασκευής του
- Των στοιχείων του συγκειμένου (ιστορικά, κοινωνικά, βιογραφικά/ιδεολογικά δεδομένα)
- Της υποκειμενικής πρόσληψης του αναγνώστη (= οπτική + επίπεδα ανάγνωσης του αναγνώστη)

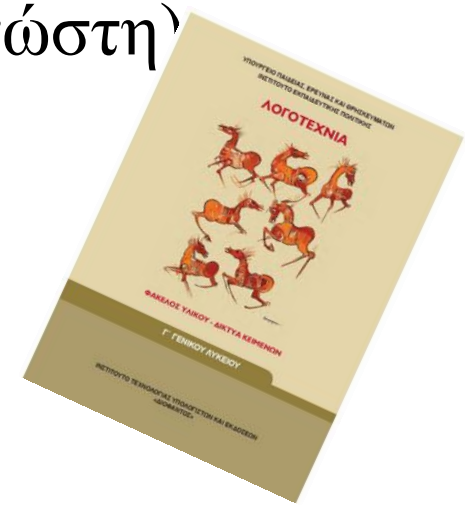

Ερμηνεία – Ερμηνευτικό σχόλιο

Ο μαθητής/-τρια δεν περιορίζεται στο
«τι λέει το κείμενο»,
αλλά επεκτείνεται στο
«τι σημαίνει για τον/την ίδιον/-α».

ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ ΣΤΟΧΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ **+** ***ΑΝΑΔΥΣΗ ΤΟΥ ΕΓΩ***

Ερμηνευτικός διάλογος

Ερμηνευτικός διάλογος ελεύθερος, μα και τιθασευμένος από τους κειμενικούς δείκτες:

Κειμενικά στοιχεία + Μορφικές επιλογές + Ιστορικά συμφραζόμενα = τεκμήρια ερμηνείας.

«Η ΗΘΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ»

«ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ»

ΕΠΟΜΕΝΩΣ:

Το κείμενο + Ο αναγνώστης

«ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ»

↓ ↓

→ Κειμενικότητα // Υποκειμενικότητα

↓ ↓

→ Νόημα κειμένου // Πρόσληψη κειμένου

Ερμηνευτικός διάλογος: Συλλογική αναγνωστική διαδικασία

- ✓ Διασταύρωση φωνών
- ✓ Διαπραγμάτευση σημασιών
- ✓ Μετατοπίσεις
- ✓ Διαλογική συγκρότηση
- ✓ Συλλογική σύνθεση

Τα βήματα του ερμηνευτικού διαλόγου

Διδασκαλία κειμένου
Συνεξέταση κειμένων δικτύου
Εξακτίνωση δικτύου

1ο βήμα: Πρώτη προσέγγιση του κειμένου

2ο βήμα: Άνοιγμα του θέματος/ διατύπωση του παρακινητικού για διάλογο ερωτήματος

3ο βήμα: Ο κυρίως διάλογος

4ο βήμα: Χρήση εργαλείων επέκτασης και εμβάθυνσης του διαλόγου (εξωκειμενικές πληροφορίες, κριτικά σχόλια…)

5ο βήμα: Νέοι διαλογικοί κύκλοι

6ο βήμα: Ολοκλήρωση της διδασκαλίας

H.-G. Gadamer
Ερμηνευτικός διάλογος

Κειμενικοί δείκτες στη Λογοτεχνία

- Τα στοιχεία μορφής του κειμένου
- Οι γλωσσικές επιλογές / τα εκφραστικά μέσα
- Οι αφηγηματικοί τρόποι
- Οι αφηγηματικές τεχνικές
- Η δομή / Η πλοκή

Κειμενικοί δείκτες:
Τα στοιχεία μορφής του κειμένου

- Το λογοτεχνικό γένος/το είδος, με βάση:
  - ✓Τη δομή: σονέτο, επιστολικό μυθιστόρημα…
  - ✓Την έκταση: διήγημα, νουβέλα…
  - ✓Τον σκοπό: τραγωδία, κωμωδία…
  - ✓Το θέμα: μυθιστόρημα ιστορικό…

Κειμενικοί δείκτες:
Οι γλωσσικές επιλογές/εκφραστικά μέσα

- Γλωσσικές ποικιλίες (διάλεκτοι…)
- Λεξιλόγιο (κοινό-καθημερινό, εξειδικευμένο)
- Ρηματικά πρόσωπα, χρόνοι, εγκλίσεις
- Στίξη
- Σχήματα λόγου, σύνδεση προτάσεων (υπόταξη, παράταξη), σημασία λέξεων (κυριολεξία, μεταφορά)
- Ονοματοποίηση
- Σύνταξη (προσωπική, απρόσωπη)
- Ευθύς, πλάγιος λόγος

Κειμενικοί δείκτες:
Οι αφηγηματικοί τρόποι

Τα συστατικά στοιχεία της αφήγησης:

- Η αφήγηση γεγονότων και πράξεων
- Η περιγραφή
- Ο διάλογος
- Ο εσωτερικός μονόλογος
- Το αφηγηματικό σχόλιο

Κειμενικοί δείκτες:
Οι αφηγηματικές τεχνικές

- Πρωταγωνιστής αυτοδιηγητικός ή ομοδιηγητικός ή ετεροδιηγητικός
- Σειρά αφήγησης: αναδρομική, προδρομική, in media res
- Διάρκεια αφήγησης ≠ διάρκεια ιστορίας: επιβράδυνση, επιτάχυνση, σκηνή
- Συχνότητα εμφάνισης γεγονότος: επαναληπτική αφήγηση, θαμιστική αφήγηση
- Εστίαση: μηδενική, εσωτερική, εξωτερική

Κειμενικοί δείκτες:
Η δομή / Η πλοκή

- Ποίηση: στροφές, ομοιοκαταληξία, ελεύθερος στίχος, μέτρο-ρυθμός
- Πεζογραφία: οι τρόποι οργάνωσης της πλοκής
  (Βασικός μοχλός της: η δράση των χαρακτήρων)

Η Ν.Ε.Γ.Λ. και οι Φιλόλογοι στο ΓΕΛ

Καλή δύναμη!